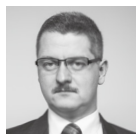

Teren działań powstańczych podczas Powstania Styczniowego

Wiele pisano już o bitwach podczas powstania styczniowego na terenie pogranicza Mazowsza i Podlasia. Dlaczego powstańcom tak długo udawało się działać na obszarze województwa podlaskiego?

Dr Rafał Dmowski

adiunkt w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach

Atak oddziału Lewandowskiego na Podlasie.

Dzięki swojemu położeniu geograficznemu, reaktywowane przez powstańców województwo podlaskie (zgodnie z obowiązującym wówczas podziałem administracyjnym od 1845 r. był to w większości teren guberni lubelskiej) stało się w latach 1863-1865 jednym z najważniejszych obszarów działań powstańczych w skali całej podzielonej zaborami Polski. Teren województwa, w większości równinny w omawianym okresie był w dużym stopniu porośnięty lasami. Największe skupiska leśne znajdowały się w okolicach Łukowa, Brześcia i Włodawy. Przeważały lasy iglaste lub mieszane. Las był przyjacielem i sprzymierzeńcem powstańców. Dawał schronienie przed wrogiem, gdy urządzano w nim obozowiska. Ponadto w walkach leśnych nieprzyjacieli nie mógł wykorzystać przewagi uzbrojenia.

Na obszarze województwa znajdowały się liczne rzeki o błotnistych brzegach (m. in. Liwiec, Krzna, Tyśmienica, Wieprz) stanowiące dopływ Wisły i Bugu. W południowej czę-

ści województwa znajdowało się dużo niewielkich jezior oraz rozległe mokradła. W samym powiecie radzyńskim było aż 48 jezior. Wokół nich rozciągały się trudno dostępne bagna i trzęśawiska. W powiecie białskim było wówczas około 20 jezior. Pas nadbużański obfitował w tereny podmokłe i bagniste.

Według danych z 1859 roku województwo podlaskie miało charakter typowo rolniczy. Tereny te były bardzo słabo uprzemysłowione. Głównym powodem takiej sytuacji była niewielka ilość występujących tu surowców mineralnych. Poza złożami: gliny, piasku, żwiru i kredy nie było tu innych surowców. Największymi miastami były: Siedlce, Sokołów Podlaski, Węgrów, Łuków, Biała Podlaska, Radzyń Podlaski, Międzyrzec Podlaski i Włodawa. Specyficzną cechą tego terenu była duża liczba gospodarstw drobnoszlacheckich. Zajmowały one tereny obecnych powiatów: sokołowskiego, siedleckiego, łukowskiego, węgrowskiego, białskiego.

Teren województwa posiadał ważne znaczenie strategiczne. Przecho-

dziły przez niego dwa główne trakty komunikacyjne Królestwa Polskiego: wybudowany w latach 1818-1820 trakt brzeski z Warszawy do Brześcia i warszawsko-lwowski oraz kolej Warszawsko-Petersburska, umożliwiające dowództwu carskiemu transport wojsk i zaopatrzenia pomiędzy Rosją a Królestwem Polskim. Wspomniane trakty były nowoczesne (szerokie i utwardzone) i zgodnie z założeniami ich budowniczych pozwalały na sprawną, niezależną od warunków pogodowych dyslokację wojsk z Cesarstwa do Królestwa wraz z zaopatrzeniem. Skuteczne przerwanie łączności między imperium a Królestwem mogło zaważyć na losach całego powstania. Dlatego też dowódcy rosyjscy czynili wszystko, aby utrzymać linie komunikacyjne w swych rękach, a powstańcy za wszelką cenę starali się je przerwać. Inne drogi znajdujące się na omawianym obszarze, przede wszystkim tzw. drogi pocztowe pomiędzy miastami, były jednak dużo gorszej jakości i w porównaniu do ww. traktów nie przedstawiały większego znaczenia strategicznego, tym bardziej, że mało było mostów pozwalających na szybkie przemieszczanie się wojsk. Dlatego miasta leżące przy tej szosie nabierały dużego znaczenia i były obsadzone stałymi garnizonami wojskowymi.

Na terenie województwa były także dwie twierdze: Brześć Litewski i Dęblin. Należy zaznaczyć, że twierdza brzeska była bazą zaopatrzeniową całej armii rosyjskiej, rozmieszczonej na terenie Królestwa. Zasygnalizowana powyżej, słaba sieć dróg lokalnych, duże obszary leśne, szczególnie w powiecie radzyńskim i łukowskim, podmokłe tereny stwarzały dobre warunki do prowadzenia działań partyzanckich. ■

REKLAMA

PARTNER HANDLOWY

OKNOPLAST
okna z Krakowa

Nowak DOM®

www.nowakdom.eu

• OKNA • DRZWI
• BRAMY • ROLETY

SIEDLCE, ul. Warszawska 22

☎ 25/ 644 52 72

SOKOŁÓW PODLASKI, ul. Piękna 2a

☎ 25/ 741 03 76